

Innst. 380 L

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 124 L (2015–2016)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i lov om lønnsplikt under permittering (innføring av en ny arbeidsgiverperiode og forlenget periode med fritak fra lønnsplikt)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Norsk økonomi er inne i en krevende periode med et betydelig behov for omstilling og strukturelle endringer. Fallet i oljeprisen har bidratt til lavere vekst og økt ledighet i norsk økonomi. Det er store strukturelle forskjeller, blant annet geografisk og etter hvilke yrkesgrupper som særlig berøres. Dagpenger under permittering er et virkemiddel for å hjelpe bedrifter og arbeidstakere gjennom en midlertidig periode med etterspørselsbortfall og mangel på oppdrag. Av hensyn til mobiliteten i arbeidsmarkedet er det viktig at arbeidsgiverne grundig vurderer behovet for å holde på arbeidskraften. Økt arbeidsgiverbetaling i permitteringsordningen vil kunne bidra til det.

Det vises til proposisjonens kapittel 2 der forslaget er nærmere redegjort for, herunder bakgrunn og gjeldende rett.

1.2 Departementets forslag

Det foreslås å utvide perioden arbeidsgiver fritas fra lønnsplikt under permittering, med tilsvarende adgang til dagpenger under permittering. Samtidig foreslås det å innføre en ny arbeidsgiverperiode på fem dager, som skal inntre etter de første 30 ukene. Perioden beregnes slik at det skal telles 30 uker

innenfor en 18 måneders periode, uavhengig av om det er samme eller flere permitteringer. Tellingene av de 30 ukene berører ikke de ti første lønnsplikt-dagene, og et eventuelt avbrudd i permitteringen underveis får heller ingen betydning. Etter denne arbeidsgiverperioden på fem dager skal permittering uten lønnsplikt kunne fortsette i ytterligere 19 uker. Til sammen vil da arbeidstakerne kunne få dagpenger under permittering i 49 uker og lønn under permittering i til sammen 15 dager (tre uker). Det gjøres ingen endringer i arbeidsgiverperioden i starten av en ny permittering.

Forslaget vil gi bedrifter som står overfor midlertidige problemer, mulighet til å holde på kompetent arbeidskraft, samtidig som det vil stimulere bedriftene til å gjøre en ny vurdering av behovet for å permittere. Arbeidsgiver vil med de foreslåtte endringene være fritatt fra lønnsplikt under permittering i 49 uker av en løpende permitteringsperiode på 52 uker, innenfor en periode på 18 måneder. Det vil si at perioden med dagpenger under permittering utvides med 19 uker i forhold til gjeldende regler.

Det legges til grunn at endringene vil gjelde med virkning fra 1. juli 2016. Endringene vil gjelde både for permitteringer som allerede var iverksatt før ikrafttredelsen og for nye permitteringer som iverksettes etter 1. juli 2016.

1.2.1 Teknisk redigering av § 3

Det foreslås en rent teknisk revisjon av § 3 som gjør paragrafen mer oversiktlig med en logisk oppbygging, samtidig som hovedregelen om at arbeidsgiver har lønnsplikt under permittering, tydeliggjøres. Det vises i tillegg til endringer nevnt i proposisjonens kapittel 2.2.

1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen medfører en økning i dagpengeutbetalingene for 2016 med ca. 45 mill. kroner. Den samlede effekten i 2017 vil bli om lag 95 mill. kroner. Endringen antas ikke å medføre administrative konsekvenser av betydning.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Dag Terje Andersen, Fredric Holen Bjørdal, Lise Christoffersen og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Stefan Heggelund, lederen Arve Kambe, Bente Stein Mathisen og Bengt Morten Wenstøb, fra Fremskrittspartiet, Lene Langemyr og Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, og fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø, viser til at arbeidsledighet er krevende for den enkelte, for familien, nærmiljøet og for storsamfunnet. Arbeidsledigheten i Norge har ikke vært høyere på 23 år og har hittil i hovedsak rammet fylkene på Sør- og Vestlandet. Et høyt antall ledige fordelt på få fylker betyr at i disse fylkene opplever mange en svært krevende situasjon. De fleste ledige har hatt tilknytning til oljerelaterte bedrifter som opererer i bransjer mer høy grad av spesialisering. Men også andre virksomheter og bransjer rammes av nedgangen og periodiske svingninger i markedet.

Komiteen viser til at oljerelatert virksomhet bidrar til verdiskaping i Norge, og samfunnet vil være avhengig av olje og gass i lang tid framover. Bedriftene i denne bransjen har ansatte med kompetanse som er verdifull og nødvendig når markedsutsiktene bedres. Derfor er det viktig at bedrifter har adgang til å permittere ansatte i perioder med lavere aktivitet slik at kompetansen kan beholdes.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til at etter at lønnsoppgjøret i frontfaget ble dratt i havn gjennom et godt samarbeid med partene i arbeidslivet, ble regjeringen anmodet om å endre permitteringsregelverket. Flertallet viser til at regjeringen kort tid etter besvarte henvendelsen fra partene positivt, og det er utgangspunktet for denne saken.

Komiteen viser til at NHO og LO har bedt om at perioden en ansatt kan være permittert utvides, og i årets lønnsoppgjør viste partene stort ansvar for å få på plass en slik utvidelse. Komiteen vil berømme partene for å ha tatt ansvar i en krevende situasjon.

Komiteen viser til at regjeringen Stoltenberg II tok i bruk utvidet adgang til permitteringer i forbindelse med finanskrisen på et tidspunkt da ledigheten var lavere enn dagens nivå. Da ledigheten gikk ned, ble endringen reversert. Komiteen mener det er viktig at permitteringsreglene fungerer slik og at utvidet permitteringstid bare brukes når arbeidsledigheten er høy.

Forslagene som legges frem i Prop. 124 L (2015–2016) er en delvis innfrielse av kravene fra partene, med unntak av den foreslåtte utvidelsen av arbeidsgivers lønnsplikt.

Komiteen viser til at permitteringsordningen benyttes i beskjedent omfang, og komiteen merker seg at kun 7 pst. av alle som blir arbeidsledige blir omfattet av permitteringsordningen. Dette viser at ordningen fungerer etter hensikten og at bedrifter som benytter seg av ordningen, har utsikter til nytt arbeid. For disse bedriftene er det nødvendig at de ansatte er tilgjengelige og at de kan dokumentere at bedriften har kompetanse når det skal konkurreres om nye anbud.

Komiteen støtter forslaget om å utvide ordningen til 52 uker.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, merker seg at Arbeiderpartiets merknader under ikke knytter seg til forslag om lønnsplikt med unntak av spørsmålet om innføring av arbeidsgiverperiode II. Forslagene gjelder endringer i trygdereglene, som ikke er et tema i proposisjonen.

Flertallet viser til forslaget om å åpne for delvis permittering med 40 pst. Dette gjelder ikke endringer i permitteringslønnsloven, men inngangsvilkår for rett til dagpenger. Det er et krav om 50 pst. arbeidstidsreduksjon for rett til dagpenger for alle helt ledige og permitterte.

Flertallet tar til etterretning at Arbeiderpartiet foreslår en mer liberal adgang for rett til dagpenger for permitterte. Permitterte som har et arbeidsforhold de skal tilbake til, får med dette forslaget lettere tilgang til dagpenger enn helt ledige. Forslaget vil innebære en urimelig forskjellsbehandling mellom permitterte og helt ledige, som det ikke finnes noen velferdsmessig begrunnelse for.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet stiller seg kritisk til at regjeringen i proposisjonen øker arbeidsgiverperioden fra 10 til 15 dager ved permittering utover 30 uker. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett 2016 hvor det åpnes for permittering opp til 52 uker, samtidig som det foreslås å halvere antallet dager med lønnsplikt for arbeidsgiver fra ti til fem dager.

Disse medlemmer peker på svakheten i regjeringens opplegg ved at det ikke åpnes for delvis permittering i 40 pst., mot 50 pst. i dag. Dette ville kunne lette administreringen for bedriftene som har delvis permitterte ansatte, og skape bedre tilpasninger mellom arbeidskraft og oppdrag. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett 2016, hvor dette ble foreslått. Disse medlemmer viser også til stortingsbehandlingen av Prop. 116 L (2014–2015) der Arbeiderpartiets merknader beskriver behovet for større fleksibilitet i ordningen.

Disse medlemmer er fornøyd med at regjeringen har gått bort fra argumentasjonen om at utvidelse av permitteringsperioden gir innlåsingseffekt, det vil si at bedrifter permitterer ansatte selv om det ikke er utsikter til nye oppdrag. Disse medlemmer viser til regjeringens eget statsbudsjett hvor det beskrives en situasjon der 9 av 10 permitterte kommer tilbake til arbeidslivet, og 8 av 10 permitterte kommer tilbake til bedriften de hører til i. Disse medlemmer mener det derfor er feil å snakke om innlåsingseffekt når ordningen i virkeligheten har en inkluderingseffekt.

Komiteen viser for øvrig til at henvisningene til § 3 i § 4 andre og tredje ledd også må justeres i tråd med endringene i § 3.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«I lov av 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering gjøres følgende endringer:

§ 4 andre og tredje ledd skal lyde:

Ved hel permittering skal utbetalingen pr. arbeidsdag etter § 3 første og femte ledd utgjøre den gjennomsnittlige lønn for en arbeidsdag. Dette gjelder uansett hvor mange arbeidstimer arbeidstakeren skulle hatt den enkelte dag.

Utbetalingen etter § 3 tredje ledd skal ved hel permittering utgjøre en gjennomsnittlig ukelønn pr. uke. Dette gjelder uansett hvor mange arbeidstimer arbeidstakeren skulle hatt den enkelte uke. Ved permittering som omfatter del av en uke, reduseres beløpet tilsvarende.»

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov om lønnsplikt under permittering (innføring av en ny arbeidsgiverperiode og forlenget periode med fritak fra lønnsplikt)

I

I lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering foreslås følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering (permitteringslønsloven)

§ 3 skal lyde:

§ 3 Tiden for lønnsplikt under permittering

En arbeidsgiver har plikt til å betale permitteringslønn og annet arbeidsvederlag i en arbeidsgiverperiode på ti dager (arbeidsgiverperiode I). Lønnsplikten i arbeidsgiverperiode I gjelder fra og med den første arbeidsdagen permitteringen omfatter. Perioden løper ikke når arbeidstakeren likevel ville hatt tjenestefri eller fravær. Når arbeidsgiverperioden har vært stanset, løper den videre fra den dagen arbeidet skulle vært gjenopptatt om permitteringen ikke hadde funnet sted.

Skyldes permitteringen brann, ulykker eller naturomstendigheter, gjelder ingen arbeidsgiverperiode som nevnt i første ledd.

Etter arbeidsgiverperiode I er arbeidsgiveren fritatt fra lønnsplikt ved hel eller delvis permittering i 26 uker i løpet av en periode på 18 måneder (fritaksperioden). Tid hvor arbeidstakeren har vært permittert som følge av arbeidskamp, regnes ikke med ved beregning av permitteringstiden. Arbeidsgiverens lønnsplikt gjeninntreter etter fritaksperioden. Lønnsplikten etter fritaksperioden gjelder ikke når arbeidstakeren likevel ville hatt tjenestefri eller fravær.

Dersom den permitterte arbeidstakeren deltar i arbeidsmarkedstiltak i regi av eller i samarbeid med Arbeids- og velferdsetaten, inntreter ikke arbeidsgiverens lønnsplikt etter tredje ledd før arbeidsmarkedstiltaket er avsluttet.

Departementet kan gi forskrift om å forlenge fritaksperioden for arbeidsgiverens lønnsplikt gjeninntreter, og om at det ved en slik forlengelse innføres en ny lønnspliktperiode på fem dager (arbeidsgiverperiode II).

Departementet kan gi forskrift om beregning av fritaksperioden for arbeidsgivers lønnsplikt gjeninntreter, jf. tredje ledd, herunder om at avbrudd i permit-

teringen kan få betydning for beregningen selv om arbeidsgiver betaler lønn.

Plikten til å betale permitteringslønn etter denne paragrafen gjelder ikke ved permittering som er følge av arbeidskamp.

§ 4 andre og tredje ledd skal lyde:

Ved hel permittering skal utbetalingen pr. arbeidsdag etter § 3 første og femte ledd utgjøre den gjennomsnittlige lønn for en arbeidsdag. Dette gjel-

der uansett hvor mange arbeidstimer arbeidstakeren skulle hatt den enkelte dag.

Utbetalingen etter § 3 tredje ledd skal ved hel permittering utgjøre en gjennomsnittlig ukelønn pr. uke. Dette gjelder uansett hvor mange arbeidsdager arbeidstakeren skulle hatt den enkelte uke. Ved permittering som omfatter del av en uke, reduseres beløpet tilsvarende.

II

Loven gjelder fra 1. juli 2016.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 3. juni 2016

Arve Kambe

leder

Rigmor Aasrud

ordfører